

УДК 821.163.41.09(0.032)
821.163.41.09“1526“
321.61:929 Драгутин
<https://doi.org/10.18485/godisnjak.2024.19.1>

Томислав Ж. Јовановић*
Универзитет у Београду
Филолошки факултет

Оригинални научни рад
Примљен: 14. 09. 2024.
Прихваћен: 30. 10. 2024.

ЖИТИЈЕ КРАЉА ДРАГУТИНА ДАНИЛА ДРУГОГ ПРЕМА ПРЕПИСУ ПОПА ДМИТРА ИЗ 1526. ГОДИНЕ

У раду се говори о препису *Житија краља Драгутина*, насталог руком попа Дмитра у манастиру Сопоћанима 1526. године и који се данас налази у Збирци Александра Хилфердинга у Руској националној библиотеци у Санкт Петербургу под бројем 55. Реч је о препису који је заједно са *Житијем краљице Јелене* издвојен из Даниловог зборника и обједињен у ширу целину са Теодосијевим *Житијем Светог Саве* и *Похвалом Светом Симеону и Светом Сави*. Овај препис према издвојености из Зборника има сродност са још два друга зборника, једног из уништене старе збирке Народне библиотеке Србије број 21 и другог из Народне библиотеке „Свети Кирил и Методиј” број 267 (544) у Софији. У санктпетербуршком и у софијском препису *Житија краља Драгутина* на истом месту постоји механички прекид од једног листа, што упућује на неки ранији, али не заједнички предложак. Варијанта *Житија* из Сопоћанског зборника најближа је препису који се налази у Зборнику из 1553. године и његовом изводу из 1763. године. У додатку се доноси приређен текст *Житија* из Сопоћанског зборника.

Кључне речи: Данило Други, житије, краљ Драгутин, поп Дмитар, Сопоћани, текст.

---

* tomjovan1@gmail.com

Житија краља Драгутина заузима посебно место у склопу Даниловог *Зборника краљева и архиепископа српских*. Написано да обухвати шири временски оквир у коме се говори најпре о владавини краља Уроша и потом самог краља Драгутина, оно није сачувано у преписима у целовитом облику. Временом је неко од Данилових следбеника издвојио из *Житија* део који се односи на краља Уроша и као преовлађујућу целину оставио делове који се односе на краља Драгутина, чији почетак тече од његове владавине. Такав неуобичајени почетак не може се очекивати у било ком владарском житију у коме се најпре излаже о ступању главног јунака на престо. Та композициона неочекиваност у овом случају очигледна је и она се потврђује почетним речима: „Овај благочастиви и христољубиви син њен [краљице Јелене] краљ Стефан, примивши престо оца својега, као што раније указасмо у овоме.” Истицање „ранијег указивања” односи се на издвојену садржину *Житија* која је претходила док је оно било целовито и у којој се излагало у извесној мери о краљу Драгутину до преузимања престола од свога оца. Ово житије налазимо сачувано најпре у оквиру целине *Зборника*, али и као издвојен препис.

До данас је познато дванаест преписа *Житија краља Драгутина*, од којих је сачувано једанаест. Они потичу из каснијих времена у односу на XIV век у коме је Данилов зборник добио коначан облик. Већина преписа налази се у саставу *Зборника* у оквиру следећих рукописа, уз чије наводе одређујемо условне скраћенице само за оне преписе који ће у овом раду бити предмет разматрања:

1. Б – Београд, Архив Српске академије наука и уметности, Оставштина Јована Томића, Историјска збирка, број 14509, настао у Милешеви 1553. године, 12а-27а.
2. Ба – Београд, Патријаршијска библиотека, број 45, преписан у Хиландару 1763. године, 106–226.
3. Београд, Патријаршијска библиотека, број 51, преписан у Хиландару 1780. године, 31а–73а.
4. Москва, Руска народна библиотека, Збирка рукописних књига грофа Николаја Петровича Румјанцева, број Ф.256 № 88, Пахомије Јовановић преписао га са преписа Ба у Сремским Карловцима 1824. године по наруџбини грофа Румјанцева, 106–226.
5. Праг, Народни музеј, број IX А 6, cod. А (Š), препис начинио 1831. године Павел Јозеф Шафарик на основу преписа Бб, 5а–13а.
6. Праг, Народни музеј, број IX А 6, cod. В (Š), преписао клирик богословске школе Осјечанин Григорије Јанковић за Павела Јозефа Шафарика 1829. године са преписа Ба, 106–226.

7. Варшава, Народна библиотека, број Акс.10780, из средине XVI века, настао на подручју Молдавије, некада био у Универзитетској библиотеци у Лавову, 9а–26б.
8. Манастир Сучевица у Румунији, број 17/421, из 1567. године, исписао монах Азарија на подручју Молдавије, 15а–34б.
9. Праг, Народни музеј, број IX А 6, cod. С (Š), преписао у Лавову руски семинариста Бјержецки за Павела Јозефа Шафарика са преписа В 1838/1839. године, 9а–26б.

Поред преписа *Житија* у оквиру *Зборника*, до данас се зна за три издвојена преписа овог дела:

1. СП – Санкт Петербург, Руска национална библиотека, Збирка Александра Гиљфердинга, Гиљф. 55, исписао поп Дмитар у манастиру Сопоћанима 1526. године, 193а–211а.
2. Бг – Београд, Народна библиотека, стара збирка, број 21, око средине XVI века, рукопис изгорео у немачком бомбардовању 6. априла 1941. године, 109а–128а.
3. Со – Софија, Народна библиотека „Свети Кирил и Методиј”, бр. 267 (544), крај XVI, или почетак XVII века, 31а–63а.

Као што се види, најстарији препис *Житија краља Драгутина* потиче из 1526. године и настао је из пера попа Дмитра у манастиру Сопоћанима, о чему сведочи његов запис на 2346 страници: Вѣ лѣтѡ жѣдѣ (7034 = 1526) сѣю книгѣ писѣ попь дмитрѣ съ п(о)веленнемъ(ъ) нѣгѣмена г(ерман)а вѣ манастирѣ сопоканѣхѣ. Цео зборник писан је на хартији српскословенским језиком, полууставним писмом и познат је у литератури као Сопоћански зборник. До 1827. године налазио се у херцеговачком манастиру Довољји одакле је однет у Петроград. Довољски јеромонах Пахомије забележио је на више страница по доњим маргинама запис 1827. године о невољама које су монаси трпели:

Сѣя книга Монастира Во херцеговинѣ. вѣ доволѣ вселѣстнаго храма успенія Пресвѣятія Б[огоро]д[и]ци и приснодѣвнѣ Марии таже Г(о)с(по)дѣ уготовѣ себѣ престолѣ на землѣи ѣго да челоуѣчески родѣ избежитѣ сот[в]ѣ пѣтнѣния вражня в том[ѣ] ни англ(е)ли постигнѣтѣ не воздогѣтѣ Писано Годиша рокѣ Г(оспо)дня сошествія 1827 м(ѣ)с(я)ца нѣлѣя 10 в манастирѣ доволскои[ѣ] нѣдѣже починѣетѣ свѣятн Арсение Архиеп(и)скопѣ и чѣдотворѣцѣ Серьскн таже к нѣдѣу с вѣрою приходѣщи Подписа снѣ Геродонох[ѣ] паходне манастира доволскаго святоуспенскаго Гѣзменѣ бивших[ѣ] у снѣ нѣшднѣ (Sic!) и прискорѣна времена тѣрѣцкаго наснлѣя тогда Колашинци безаконци досаждаю с(вѣ)томѣ манастирѣ опѣстоишиѣ сен манастирѣ азѣ со многоу скорѣнио пребнѣвах[ѣ] вѣдѣ ради грѣх наших[ѣ].

Житије је до сада имало три издања. Најпре је Ђура Даничић приредио текст Даниловог зборника 1866. године на основу преписа Ба.

Житије се у издању налази на страницама 22–53 (Даничић 1866). Само уводни део *Житија* објавио је Љубомир Стојановић на основу преписа Бг (Стојановић 1923, 99–100). Ђорђе Трифуновић и Зорица Витић приредили су издање *Житија* према издвојеном препису Со (Трифуновић, Витић 1999, 117–141). Наше издање *Зборника* имало је за основу текст преписа Б и у оквиру њега *Житије краља Драгутина* (Јовановић 2003², 51–120).

О препису СП први је проговорио Ватрослав Јагић још 1873. године сажето изложивши његов садржај (Јагић 1873, 18–21). Препис је затим дуго остао занемарен у научним интересовањима. Тек стотинак година касније аустријски слависта Станислав Хафнер (Stanislaus Hafner) укратко се осврнуо на овај препис уз превод на немачки језик житија српских краљева из Даниловог зборника (Hafner 1976, 39). Амерички слависта Гордон Лоренс Мак Даниел (Gordon Lawrence McDaniel) у докторској дисертацији *Животи српских краљева и архиепископа Данила II: историја и критика текста* (*The lives of the Serbian Kings and Archbishops by Danilo II: Textual History and Criticism*), одбрањеној 1980. године на Универзитету у Вашингтону, као и у другим радовима (Макданиел 1984, 42–52; McDaniel 1985, 177–181; Мак Данијел, Петровић 1988, 9–24; Мак Данијел 1989, 9–24; Мак Даниел 1991, 217–224), са више појединости проговорио је о овом препису. Дамњан Петровић изнео је додатна мишљења о истом препису (Петровић 1991, 203–209). Наша анализа преписа СП спроведена је у оквиру интегралног издања *Зборника* (Јовановић 2003¹, Јовановић 2003²).

Препис *Житија краља Драгутина* из 1526. године има вишеструки значај. Већ самим тим што је исписано ван оквира *Зборника* оно се приближава преписима Бг и Со, који су се такође нашли издвојени из зборничке композиције. Појава да у преписима СП и Со на истом месту недостаје део текста величине једног листа показује да су они преписани са предложака који су већ имали такав недостатак. Неки разлози указују на то да оба преписа нису могла имати заједнички предложак. То се читује већ на почецима једног и другог преписа. Слажући се са свим другим преписима, осим са Со и Бг, препис СП почиње следећом реченицом: *ѿн бл(а)гоу(ѿ)т(и)вѣн и х(ри)столюбивн с(ы)нъ ен краљ стефанъ. прѣмши прѣстољ ѿ(тъ)ца своего. такоже прѣдн оуказахомъ въ семъ. Уместо ове реченице Со и Бг уводе целину којом се обухвата шири поглед на ранију немањићку прошлост. Пошто су разлике између ова два преписа скоро занемарљиве, наводимо поменути део према Со:*

По еже докрѣ оубо и б(о)гоугодно житїе прѣпроводившъ въ земљнѣмъ семъ и маловѣрѣннѣмъ начелствѣ, с(в)е(т)опочившомъ г(о)с(под)ноу и прѣвообновителю и просвѣтителю сръбскыи земан. новомъ г(а)голю мѣроточѣ, прѣп[р]о[д]о[в]номъ ѿ(тъ)цѣ нашѣмъ сімѣонѣ неманѣ, издѣоставити ѿт[ѣ]

чрѣслъ свонх[ь] наслѣд[ь]ники сот[ь]чѣствію своємъ. г(лаго)лю же стефана прѣвовѣнчан'наго краля, и влъкана великаго княза. и сот[ь]ч[ь] снх[ь] бл(а)гоплод'но, и на мнозѣ распространити се лозѣ быс(ть), въ напрѣд[ь]ннее роды въ сот[ь]чѣствѣ ихъ. и по прѣеманію рсод[ь] прѣдрѣжати прѣстолю бл[а]дичѣствіа сръбскыи земли. стефанъ бо збо прѣвовѣнчан(ь)нын краля(ь); раждаеть с(ы)новсе три. радослава. владислава, и оуроша, иже нареченъ быс(ть) храпавы краля. и съ оубо краля оурошь раждаеть съ подрѣжѣм[ь] св(он)и[ь] бл(а)женною еленю сего бл(а)гочѣствнаго краля стефана. О немъ же н(ы)ниа и понѣдхомъ се похвали б(о)гооурод'наго житіа сот[ь]ч[ь] юности его и рожденіа съставити. и како прѣстолю сръбскыи земли въспрѣтъ и прѣдрѣжа крѣпко же и самодрѣжавно. потомъ же пакы како славъ мнра сего сот[ь]ч[ь]тресь, и прѣстолю бл[а]дичѣствіа оставль, къ покаанію вьседа(оу)шно притече. и на коньць своего житіа агг(е)лскын и б(о)ж(ь)ств'нын чрнч'ьскын образъ на се въспрѣтъ. къ вѣчнымъ сот[ь]ч[ь] здешних[ь] прѣставн се обнѣтълемъ. сегоже оубо рожденіе млоантъвнымъ прошеніемъ, сот[ь]ч[ь] дающаго м(о)л(н)твы м(о)лещіимъ се, и б(лаго)сл(о)вляющаго лѣта праведных[ь], родителема его дарова се. таже по рожденію его б(о)ж(ь)ств'ным(ь) крщеніемъ просвѣтивша н.

Осим ове знатне разлике између СП и Со/Бг постоје и нека друга мимоилажења. Како је текст Бг сачуван само у уводном делу Стојановићевог издања, даље ћемо се бавити односом преписа СП и Со и њиховим лексичким неједнакостима. После речи злаа мнслѣщен у Со долази проширење текста: емъ, слышеще великзю снлз его и крѣпость, тако б(ог)оу крѣпещъ и. и. Међу овим преписима постоји и супротна појава, тако што су на три места делови текста присутни у СП док их у Со нема: иакоже и въ домоу своємъ; въ мѣсто рекомое; нар(е)чен'ны въ агг(е)льскомъ образѣ. Ипак су чешће појаве међусобних разлика лексичке природе, о чему сведоче следећи примери у поретку СП : Со: не послушахъ : прѣслзшах[ь], вьнешна : кромѣшна, же : г(лаго)лю, зовоу : възнваю, г(лаго)ломъ : гласомъ, тегости : теготы, почиташе : прочиташе, пондетъ : прїндетъ, бо вѣдын твораше : же оубо вьсегда творещз емъ. и обыч'ное правило свое съвршающз, обнощ'нога : оутрн'наго, язвн : раны, сповѣдатїи : исповѣдати, чюждемъ : тзждемъ, вьдадетъ : видетъ, семоу : немъ, рекын : нарековавъ, възьсланъ : възванъ, архїерен : архїеп(н)ск(о)пъ, м(оу)ч(е)нника : великом(оу)ч(е)нника, таци : Таковы.

Међусобне блискости између СП и Со испољавају се наспрам преписа Б/Ба у следећим случајевима: некоеу : некоторою, съ тычаніем[ь] : тыщ'но, семоу : томоу, възвѣд[е]та : вьв[е]дета, жадаеть : жднть, дель : дѣтелы, обнч'но : иноч'но, вьсхоте : хоте, вьселити се : вѣселити се, много : слав'но, принести : прїети, съвршив'шоу се : сконч'аноу, полощїю : пособьством', възьсла : посла, дадетъ : вададетъ, кола : котораа, нїемъ : семъ.

Иако издвојен из састава *Зборника*, препис СП у основи припада грани преписа Б и Ба. Мање разлике међу њима могле би се сматрати уобичајеним у разгранатој преписивачкој пракси каква је могла бити у занимању за овако важно хагиографско дело. Сама појава издвајања *Житија краља Драгутина уз Житије краљице Јелене* и са Теодосијевим *Житијем Светога Саве* и његовом *Похвалом Светом Симеону и Светом Сави* у Сопоћанском зборнику попа Дмитра указује на посебне жеље

наручиоца да се сачини другачији склоп рукописа са одабраним делима. Позната су још два зборника са донекле сличним саставима, који су напред наведени, један из старе збирке Народне библиотеке Србије број 21 и други у Народној библиотеци „Свети Кирил и Методиј” број 267 (544) у Софији. За Данилов зборник знало се у средњем веку пре свега међу образованим монасима највише у српским крајевима, али и у румунским земљама, где су настајали нови преписи. Нажалост, само део њих сачуван је до данас. Сопоћански зборник међу преписима Даниловог зборника и саставима издвојеним из њега има драгоцену место.

У додатку се прилаже приређен текст *Житија краља Драгутина* према препису из Сопоћанског зборника, који се налази у Збирци Александра Хиљфердинга у Руској националној библиотеци у Санкт Петербургу са сигнатуром 55.

ЛИТЕРАТУРА

Даничић 1866. *Животи краљева и архиепископа српских. Написао архиепископ Данило и други*, На свијет издао Ђ. Даничић, Загреб 1866.

Jagić 1873. V. Jagić, *Kritički dodatci tekstu života svetoga Simeuna i svetoga Save*, Starine JAZU, V, Zagreb 1873, 18–21.

Јовановић 2003¹. Томислав Ж. Јовановић, *О Зборнику краљева и архиепископа српских*, Зборник краљева и архиепископа српских, Библиотека „Ортограф”, Књига 11, Том I, „Чигоја штампа”, Београд 2023.

Јовановић 2003². Архиепископ Данило Други, *Житија*, Српскословенски текст приредио Томислав Ж. Јовановић, Зборник краљева и архиепископа српских, Библиотека „Ортограф”, Књига 11, Том II, „Чигоја штампа”, Београд 2023.

Маkdаниел 1984. Г. Л. Маkdаниел, *Прилози за историју „Живота краљева и архиепископа српских” од Данила II*, Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор, XLVI, 1–4, Београд 1984, 42–52.

McDaniel 1985. G. McDaniel, *Данилов зборник као Данилов „Festschrift”*, Научни састанак слависта у Вукове дане, 14/1, Београд 1985, 177–181.

Мак Данијел, Петровић 1988. Г. Л. Мак Данијел, *Данило Други*, [предговор у књизи] Данило Други, Животи краљева и архиепископа српских. Службе. Приредили проф. др. Гордон Мак Данијел, проф. др. Дамњан Петровић, Данашња језичка верзија Лазар Мирковић, Димитрије Богдановић, Београд 1988, 9–24.

Мак Данијел 1989. Г. Л. Мак Данијел, *Увод*, [предговор у књизи] Данилови настављачи. Данилов ученик, други настављачи *Даниловог зборника*, Приредио Гордон Мак Данијел, данашња језичка верзија Лазар Мирковић, Стара српска књижевност у 24 књиге, књига 7, Просвета, СКЗ, Београд 1989, 9–24.

Мак Даниел 1991. Г. Л. Мак Даниел, *Генезис и састављање Даниловог зборника*, Архиепископ Данило II и његово доба, Међународни научни скуп поводом 650 година од смрти, Београд 1991, 217–224.

Петровић 1991. Д. Петровић, *Дела архиепископа Данила II у Сопоћанском зборнику из 1526. године*, Архиепископ Данило II и његово доба, Београд 1991, 203–209.

Стојановић 1923. Љ. Стојановић, *Житија краљева и архиепископа српских од архијен. Данила и других (Критичка разматрања)*, Глас СКА, CVI, Сремски Карловци 1923, стр. 99–100.

Трифунковић, Витић 1999. Ђ. Трифунковић, З. Витић, *Житије краља Драгутина, у манастиву Теоктиста. Прилог познавању рукописног наслеђа архиепископа Данила II*, Зборник Матице српске за књижевност и језик, XLVII, 1, Нови Сад 1999, 117–141.

Hafner 1976. Danilo II. und sein Schüler, *Die Königsbiographien*, übersetzt, eingeleitet und erklärt von Stanislaus Hafner, Slavische Geschichtsschreiber, 9, Serbisches Mittelalter, Altserbische Herrscherbiographien, Verlag Storia, Band II, Graz-Wien-Köln 1976.

Tomislav Ž. Jovanović

THE LIFE OF KING DRAGUTIN DANILO THE SECOND ACCORDING
TO THE COPY MADE BY PRIEST DMITAR IN 1526

Summary

The paper deals with the copy of *The Life of King Dragutin*, made by priest Dmtar in his own hand at the Sopoćani Monastery in 1526, today preserved in the Alexander Hilferding Collection at the Russian National Library in St Petersburg, under signature number 55. It is a copy which, together with *The Life of Queen Jelena*, was separated from Danilo's collection and made a part of a broader whole along with Teodosije's *The Life of Saint Sava* and *In Praise of Saint Simeon and Saint Sava*. This copy, in terms of its being separate from the collection, has this in common with two other collections of texts, one from the old collection of the National Library of Serbia, entered in its records under no 21, which was destroyed in World War Two, the other being kept at the National Library "Saint

Cyril and Methodius” in Sofia under no 267 (544). In the St Petersburg and Sofia copies of *The Life of King Dragutin*, there is a physical break, with one sheet missing, located in the same place in the text, which points to an earlier but not common source. The variant of *The Life of King Dragutin* from the Sopoćani collection is closest to the copy contained in the collection dating from 1553 and its excerpt from 1763. In the annex to this paper, we provide the edited text of *The Life of King Dragutin* from the Sopoćani collection.

Keywords: Danilo the Second, hagiography, King Dragutin, priest Dmitar, Sopoćani, text.

(193а) М(ѣ)с(е)ца мартѣа, въ ,бѣ д(ь)нь. житїе бл(а)гоч(ь)ст(н)ваго краля
стѣфана срѣмьскаго. || (193б) монаха ѳеокѣтиста,

Бл[а]д[ы]ко б(ла)го(с)л(о)ви.

Сън бл(а)гоч(ь)ст(н)вѣи и х(р)столубиви с(ы)нь еи краљ стѣфанъ. прїемъши прѣстоль
от(ь)ца своего. јакоже прѣди оуказахомъ въ семь. крѣпко же и самодръжавно бл[а]д[ы]ч-
ствве въ от[ь]чѣствїи своемъ. виноу збо ограждае оумъ свои страхомъ г(о)с(подь)немъ. и
помиѣ д(ь)нь сьмр(ь)т(ь)нїи, вси бо ц(а)рїе окр(ь)стни. елико слишахоу толкоу силоу и
крѣпость. и цѣловиноу мюдрост(ь) его. сѣло многоу любовь и млахоу къ немлоу. и та(ко)ви
же оубо елици хвалеше се на дрѣжавоу его от[ь]чѣствїа. слишеше за великоу силу его и
крѣпость. тако б(о)г(у) крѣпѣши и, вси злаа мислѣшен възвращоу се стѣда испльненїи.
и вси елико дрѣжавни зем(ь)ли него радоующе се красовахоу се навѣаели и зтврѣждаемїи
г(ла)голи его. бѣ бо змъ его просвѣщенъ от[ь] бл[а]г[о]д[ѣ]ти б(о)ж(ь)ствнїе. пр(н)сно свѣти
се јако и злато седмерицею искоушенно. сїи бл(а)гоч(ь)ст(н)вѣи по пророкоу г(ла)голюшоу
твораше сице. рѣкы неправдоу възненавидех[ь] и мръзе ли. законъ же твои възлюбихъ.
тако бѣ въ истинъ въ д(ь)ни краљевства его. имже и ми салловидци (194а) бихом[ь].
неправда бо и грѣдни лихондство, елико едно от[ь] злихъ. вса оубо та не оберѣтахоу се
въ д(ь)ни его. бл[а]д[ы]чствоушоу емоу въ от[ь]чѣствїи своемъ. б(о)г(у) же оубо преб(а)гїи
и всещедри. не хотен сьмр(ь)ти грѣшникомъ. нъ јако обратити се и живоу битїи егоже
оубо ч(л)о(вѣ)колюбїе неизр(е)ченно и слава непостижимаа. ты оубо хоте показати раба
своего сего бл(а)гоч(ь)ст(н)ваго краля очитствона. јако да въ земльнѣмъ ц(а)рствѣ живїи.
и падъ оубо въ грѣхъ и оумрѣть. сън бо быс(ть) бл(а)гоч(ь)ст(н)вѣи съсѣдъ б(о)гоу потребнъ.
хоте понести нмъ его прѣд[ь] езники же и ц(а)ри.

по сихъ бо въскорѣ јако млоу врѣмени мнлоувшоу. б(о)г(у) явлаеть таковое знаменїе.
семы бл(а)гоч(ь)ст(н)вомоу краљу стѣфану. яздешоу емоу некою работою съ властели
своими. под[ь] градомъ елѣтемъ. пад[ь] оубо с коня и ськроуши ногу свою. мнотѣи же
мльвѣ и сетованїю великоу бившоу въ от[ь]чѣствїи его. о прїети такови хъ г(о)с(поди)на
ихъ. плачуще се и г(ла)голюще. о крѣпкы и славнїи н(а)шь г(о)с(поди)не. хранителю и

застоупниче. что оубо || (194б) сътвори мн рабы твои. стадо дарованное ти б(о)г(о)мъ. аще кто сот[ъ] вокрѣстних[ъ] ц(а)рь слышитъ таковое твоё паденіе. мы оубо съ ноуждено ведемъ се под[ъ] рѣкою чюждихъ. лишающе се тебѣ н(а)шь любими г(о)с(поди)не. хранителю славо н(а)ша и радости. прочее же ниіе г(лаго)ли жалостніе многи, вѣщахоу рндающе о г(о)с(поди)не своемъ.

Сън же бл(а)гоч(ъ)ст(н)ви краљ стефанъ. пріемъ таковоу мисль въ оумѣ своемъ г(лаго)ла. се въздоу іако въ истинноу праведнь г(оспод)ъ и правдоу възлюбїи. съгрѣших[ъ] бл[а]д[ы]ко оцѣсти и бѣзаконвахъ ослабыи. заповѣди бо б(о)ж(ъ)ствнаго ти писанїа не послушахъ. прьвое іакоже р(е)че въ с(в)ѣтѣмъ твоемъ еу(аг)г(е)лїи. нже злословитъ о(т)ъца или м(а)т(е)рь съмрѣтїю да оумрѣтъ. и пакы родителе равно съ б(о)гомъ чьти. тые оубо заповѣди прѣствних[ъ] азъ окаянни самъ себѣ погоубыхъ. въздвигъ роукоу на родителя своего. да се соутъ язвы мое по достоианїю. не тъкмо сіе нь и горша снхъ. іакоже прозроу іако въскорѣ ождаютъ ме. се бо гытанъ мон наслаждае съ маловрѣменною || (195а) пицею огорчае мн. г(лаго)ли бо родившее ме въскорѣ ме постигноу. нъ збо бл[а]д[ы]ко х(рист)е вѣси немощь н(а)шоу. създави нас(ъ) и вѣси соущьство н(а)ше. облеки се въ не сп(а)се. тебѣ бо единомуу съгрѣших[ъ]. и зло прѣд[ъ] тобою сътворихъ.

и сицевїе г(лаго)ли вѣщавъ. и тако въ ть час(ъ) посла снли свое кь братоу своемуу младеншемоу мноутиноу. г(лаго)ле емоу скоро сътвори шьствїе кь мнѣ. іако великїе таини вещанїе идею с тобою. онъ же пате слышавъ о такоути болѣзни его. съ тыщанием[ъ] иде кь немлоу. и приш[ъ]дъшъ емоу въ место г(лаго)лемое дѣжево въ области жоупи рашкїе. и тоу велико рданїе и плачь сътвори над[ъ] братомъ своимъ. и г(лаго)летъ емоу бл(а)гоч(ъ)ст(н)ви краљ стефанъ.

люб[н]ми мон брате се оубо в[н]диши. іакоже сътворих[ъ] въздасть ми се. да к' селмоу збо прочее не имамъ бл[а]д[ы]чьствовати на прѣстолѣ селмъ. нже възехъ силоу родителю моемоу. нъ по снх[ъ] збо аще прѣбоудъ на прѣстолѣ селмъ кралевьствоуе. тѣло мое лютици казньми несповѣдннми. имаеть искоушенно бити || (195б) сот[ъ] г(оспод)а. по деломъ бо монм[ъ] елико сътворих[ъ] вса си илаютъ прити на ме помншмаю бо како въ вѣкыи ц(а)р(ъ)ствїа б[оу]доущаго сот[ъ]падох[ъ]. възхотевъ маловрѣменн(н)а славѣ. болѣзнь бо іаже сот[ъ] геенїи ождаетъ ме. прнсіе оузи и тма вънешнїа. чрьвь іадовити скръжитъ зоубомъ. скръбь тоуга огньніе рѣкыи. да кое слово изметъ ме възлюбленнѣ. к'то ли прѣд[ъ]станетъ ми и поможетъ ми моутиноу. ты же драгы мон и любими брате. възми вѣн'ць мон ц(а)рьскїи. и сѣди на прѣстолѣ родителя своего. б(о)гъ бо повѣлѣваетъ тако. и въ многолѣтнемъ животе боуди кралевьствоуе. и бране сот[ъ]чство свое сот[ъ] насилїа воюющїихъ на те. г(оспод)ъ же мон да втврѣдитъ те и оукрѣпитъ. и снаа с(в)ѣт(а)го д(оу)ха окрилитъ те защищаючи те сот[ъ] напад[е]нїа лоукаваго. агт(е)ль г(о)с(под)ьнъ боуди пр(н)сно с тобою. спѣшоу ти и ходѣшоу хранен те. и веселе д(оу)шоу твою. и по снх[ъ] дарова емоу прѣстоль свон. и по д[о]стоианїю прославише и рекоуще. мнѡгаа лѣта сътвори б(о)гъ. бл(а)гоч(ъ)ст(н)вомоу и х(ри)с(то)любивомоу стефанъ краљу зрошъ. и вса свѣщаа (196а) по снх[ъ] іаже на потрѣбоу дас(тъ) емоу дарн многоч(ъ)стни. и злато и свити многоценнїе

ц(а)рскіѣ. кон' же свон и ѡрѡжїѣ свое таже на себѣ самъ ношаше на телѣ своем[ь]. сїн все дас(ть) емоу. г(лаго)лѣ прѣпоиашн се ѡрѡжїемъ сїнмъ по бѣдрѣ своен сна'нѣ. спен же въ бол'шаа къ б(ог)оу, вл[а]д[ь]чїствѣе въ ѡт[ь]чїствїи своемъ. того бо вл[а]д[ь]ки всехъ х(рист)а не ѡт[ь]чїан се. закони писани б(о)ж(ь)ств(ь)них(ь) прилеж'но зчи се. родителѣа не бѣстствѣи. тако да приложет' ти се лѣта жнквота. оубога не прѣзри тако да не съ богатимъ ѡнемъ ѡсоудиши се и постраждешїи. истини не ѡт[ь]стоупїи г(лаго)лѣт' бо вл[а]д[ь]ка н(а)шъ х(ристо)с въ єв(аг)г(є)лїи. аще въ истинѣ прѣбоудете истина съблюдет ви. молю же те ѡ г(оспод)и възлюблен'ни мои брате. сїа вса съхрани и не имат' ти нанти зло. аще ли и нандѣт' ти боудн хвалѣ имѣ г(ос)под(ь)нїе б(лаго)сл(о)вен'но въ вѣкїи и г(лаго)лн всегда. именеи[ь] г(ос)под(ь)нїемъ противлѣх[ь] се юмоу. и емоуже недонмеешїи се таже соутъ б(ог)ъ згоднаа оу того єдиногo просїи. и по пророкоу испльннїть г(оспод)ь вса прошенїа твоѣа. и мене же любимаго ти брата не ѡчїан се || (196б) въ люб'ви ср[ь]д[ь]ца твоего. аз' же въ ѡт[ь]лоученїи жрѣбїи мнѣ г(оспод)емъ ндоу. тако да ноуждею лютѣ страждоуще въ житїи семъ. прѣидемъ въ нїѣ вѣкын. п[о]добаетъ же ни самовол'но въдати се къ страстемъ. и болѣзнемъ телѣснимъ. такоже бо по воли зла сътворнхомъ и не оугоднаа б(ог)оу. протнкоу же семоу сїн вса прїдоше на нын. темъ въ печали поменухои' те г(оспод)и. оутвѣрднв' же его г(лаго)лы б(о)го разоумнннн.

и тако сътвори растанїе съ братомъ своимъ. ндѣже дарова емоу кралевство оу расѣ рѣкомѣмъ дѣжевѣ. сам' же сн хр(н)столюбнви краль стѣфанъ егоже ѡ любнмнцы дрьзноу рѣщїи. в'тораго іова многостр[а]дал'наго. или скорее рещи авраама праведнаго и стран'нолюбнваго. нже гостїи любѣ агг(є)лн прѣѡбрѣте на старость себѣ. такоже и съ г(ос)под(н)ь мои техъ н'равомъ добродетелн рѣвноуѣ. славоу земльнаго ц(а)р(ь)ства и прѣстоль свон оставнвѣ. и съпроста же ѡт[ь] техъ маловрѣмен'нихъ нчеломуже не въсхотѣ.

и вставъ иде въ ѡбласть дрьжавн своѣ. зем(ь)лїа г(лаго)лѣла мат'ва. || (197а) юже даль емоу бѣ тьсть него краль оугрѣскын. въ тоу бо прнш[ь]дѣ съ подроужїемъ своимъ бл(а)гоч(ь)ст(н)вою кралнцєю ка-ѡелнною. и съ некоею ч(є)стїю властель свонхъ. и съ бл(а)гоч(ь)ст(н)вы носе въ ср[ь]д[ь]ци своемъ скровннцѣ многочѣн'наго енсера х(рист)а. и того всеподател'ною бл[а]г[о]д[ѣ]тїю хоте ѡбогатннн се. и въ тоу зем(ь)лю прнш[ь]дѣ въ ню ѡс(вѣ)тнїтї ю. и людї по зченїемъ б(о)ж(ь)ствннх(ь) писани въ т'мѣ и мрацѣ неразоумномъ соущїимъ. къ свѣтоу възвѣстн сп(а)снаго жнквотаа. что бо рекоу ѡ любнмнцїи азъ смѣрѣн'нн даниль. или что прѣвое възг(лаго)лю. ѡт[ь]к[о]у[до]у ли начноу сего бл(а)гоч(ь)ст(н)ваго моужа толикїѣ троудн и стр(а)стн. подвнги же несповѣдннн, и б'денїа и ѡбношнѣа стоѣнїа. непрѣснхемїѣ же источникъ слъзь его. кто бо ѡбрѣщет' се ѡт[ь] таковнх[ь]. хоте по именїи прѣд[ь]ложннн вамъ сего ненз'г(лаго)лан'на чюдеса. єлико м(н)л(о)стнннѣ къ ннцїїмъ и малод(оу)шннмъ зтешенїа. и скрѣбѣщнмъ съпостр[а]данїа. ѡб[н]дннм' же избавителѣ б(о)ж(ь)ствннм' же цр(ь)квѣмъ многосвѣтлаго с(вѣ)тил'ннннн. семоу бо г(оспод)ь послѣаетъ свѣтъ свон и истнноу. да тан збо || (197б) наставннн и възвѣдѣта и въ вѣлнко и въсер[ь]дїю покаманїѣ. и троудн б(о)говоднїѣ. ѡ ннх'же поноуднхои' се слово съставннн єлико въз'можно.

по сих' же сын бл(а)гоч(ь)ст(н)вїи краљ стефань. прїемь таково дръзновенїе. и всегда страх[ь] г(о)с(под)нь въ ср[ь]д[ь]ци си мни. и того любовїю вѣри истинїе раждаемь. и томоу единомуу прилѣпик' се. д(оу)шевдною мнслїю своею. по пророкь мнѣ же прилѣплати се б(о)же бл(а)го есть. и полагати на г(оспод)а зпованїе мое. ть бо единь бл(а)гь и щедрь д(оу)шелюб'ць. и стронтел' же сп(а)сенїю н(а)шелоу. пр(н)сно бо жадаеть покаанїа н(а)ше-го. прїемлят' бо всех[ь] іако раз'воинника и мнтаря. ток'мо ми не оуспаемь выпїюще съ слъзами непрѣстан'но.

Се бо бл(а)гоч(ь)ст(н)вїи сицѣ г(лаго)лаше самь себѣ единомуу. извѣщае мнсль свою реки. ѿ д(оу)ше оубогаа. ѿ д(оу)ше оунила. все д(ь)ни свое ѿт[ь] юности неродеции жила еси. ѿ д(оу)ше сл(ь)нце заиде и вѣкъ твои кон'чат се грѣхолюбиваа. нѣс(ть) ти честїи никїеже по сих[ь] въ вѣцѣ семь. нѣс(ть) ти пол'зе сп(а)сенїю нь вѣчнаа моука. малъ голдъ (198а) нмлаешїи покаати се. ѿт[ь] злих[ь] елико сътворила еси. нъ въздѣхни и плачи се и вьстани ѿт[ь] с(ь)на оуниниа твоего. и ѿт[ь] тѣгости и лѣностїи и въздежди рьцѣ свои и възоупїи изъ глѣбини срьдкїи. къ могошомоу те сп(а)стїи. и р'ци наставниче сп(а)се погнбаю. лѣтъ ти ис(ть) сп(а)сти и помилувати рабь твои. твар' бо ес'мїи роукоу твоею. тьк'мо аще не хоцеши. се бо не іако сонь мни ,лїи лѣт(ь) иже въ недзѣь егоже словомь тьк'мо и цѣла сътвори. нъ азъ грѣшнїи ѿт[ь] юности моее. и ослаблень есмь множьствомь бѣзакони мних[ь]. и несельмь дос(то)инь възрѣти и видѣти висотоу н(е)б(е)сноую. или нареции с(в)етое и славное иже твое. нь понїеже самь рекль еси възови ме и вслншоу те. тем'же н(ы)ниа зокоу и выпїю ѿт[ь] врьзи ми вл[а]д[ь]ко ѿт[ь] врьзи недос(то)нномоу двѣри м(н)л(о)сти твоее. ты бо еси просвѣщенїе и свѣтъ ѿмрачен'нимь. іакоже бо р(е)че въ с(в)етемь твоемь еч(а)г(е)лїи. азъ есмь свѣтъ мїроу. и ходен по мнѣ не имать ходити въ т'мѣ. и пакын аще кто слово мое съблюдетъ съмр(ь)ти не имать въ || (198б) вѣкын.

Гїиц' же всемь биваюциимь мольбнимь г(лаго)ломь. ѿт[ь] бл(а)гоч(ь)ст(н)ваго къ вл[а]д[ь]цѣ всех[ь] х(рист)оу. тын незлобиви г(оспод)ь в[о]г[ь] скоро прикланяе б(о)ж(ь)ствнѣи оуши свои, въ послышанїе въпла страстних[ь]. и не ѿт[ь] вращае бл(а)гаго лица своего ѿт[ь] призываюциихъ его. такожде и ѿт[ь] сего згодника своего не оудали м(н)л(о)сти свое. хоте прославити его въ добрих[ь] дѣлѣхъ, въ вѣцѣ семь. и мнени же его написань бити въ книги животнїе. съ бо бл(а)гоч(ь)стиви бол'шоу и всеср[ь]дѣтноу любовь паче многих[ь] въ родѣ своемь имее къ б(о)гу. всакою добродетелїю свѣте се. іако многосветлаа зара слънынаа въ ѿт[ь]чїствїи. хоте всемь всакъ доволь собою показати:-

Прѣводит' бо б(о)гъ сего правника моужа. ѿт[ь] толникѣ слави его и ч(ь)сти. и прѣстола же ц(а)рьскаго, и ѿт[ь] всех[ь] свонх[ь] емоу елико нх[ь] имѣ прѣвѣе. вл[а]д[ь]чїствоуе въ ѿт[ь]чїствїи своемь. и бѣ на стран'нѣи тон зем'ли. ѿбѣщанїю ждани надежди. и страсти бо его многних[ь] извѣстїе показа се къ б(о)гоу. по ап(о)с(то)лоу павлоу сицѣ вѣщающе. р(е)че бо ѡвы бо за х(рист)а і(соу)са плеть свою распѣше. || (199а) страст'ни и похот'ни. іакоже и съ блаженїи д(оу)хомь живїи. къ д(оу)хоу ревноуе. сици же хоте и ѡкон'чатн. сего бо годь мнмохождаше, многїе юности его и крѣпкїе храбростїи, елико къ противнимь. та бо вса соуемоудрѣна и маловрѣмен'на. іако и цвѣтъ вѣсьн'ни звѣдахоу. сила бо и крѣпость

нзнемодже. и тело таїмдо вькоупь. кости же соухїи жилами сьгрѣзднв'шее се. прѣклонише се по сикковоу вѣшь. рѣкѣ надѣждоу таже къ б(ог)оу. съ бо рабь х(ри)с(то)вь съ дръзновенїемь плакаше се прѣжде вѣмене. въ оумь своемь г(лаго)лю себѣ плати се ѿ оубогын да не зслишиши тамо. н(ы)ниа ли се каешїи егда нѣс(ть) вѣмене покаянїю. чл(о)в(ѣ)къ бо злата погѣбнвѣ дрягое ѿбрѣшетъ. а вѣме погоубнвѣ. не можетъ николиже дрютаго ѿбрѣстїи. за сикова бо дела б(о)ж(ь)ствнн павль оучит нї и наказоуе и г(лаго)лю. дон[ь]деже вѣме нмами поканим' се. б(о)гозгоднаа дела творѣще. съ бо б(о)гозгоднїи х(рист)ѣ и моужь желанїа. ѿт[ь]врьгъ ѿт[ь] себѣ даде те одеждоу свою. свити ц(а)рьскїе и поїасъ || (199б) златїи нже ношаше и въ растрьзан'на и нскръплен'наа ѿблачит се. поїасает' же се трьстиною по нагоу телоу своемоу крѣп'цѣ. г(лаго)лю въ радости ср[ь]д[ь]ца прѣпоїасал' мѣ еси веселїемь прославити нде твое. вѣртище же власен'ное остро възьвлькъ на тело свое. такожде г(ла)голаше ѿблече ме вл[а]д[ь]ко въ рнзоу сп(а)сенїа. се бо г(оспод)и мои егда бѣяхъ въ юности моен. носен сорѣжїа желѣзнаа. и творе бранїи протнвѣ воюющїмь лнѣ мною тоугою бѣ ѿдрьжнмо тѣло мое. ѿт[ь] тегости такоуїе сорѣжїа. н(ы)ниа же сикковомоу сорѣжїю. въ нже сп[о]добнл' ме еси ѿблѣщїи се. съ многнмь веселїемь тьцоу се воиньствовати тебѣ бѣсьмр(ь)тномь ц(а)роу, силамь в[ѣ]дѣ бо іако пришьствїе твое приближи се. нъ ѿ горѣ лнѣ не нмоуцомоу плода добрнх[ь] дель принести ти. се бо прозрѣ іарн глас(ь) твои бою се и трѣпещь. егда р(е)чешїи ѿтндете ѿт[ь] мене проклетїи въ ѿгнь вѣчнїи. колѣблют' бо ме вльни напад[е]нїи бесовьскїихъ. нъ оутврьди оумь мои непоколѣбнмь, тѣло же трепѣшет' мїи. || (200а) нъ слоух[ь] мои да вьноушнтъ повчєнїа б(о)ж(ь)ствннхъ твоих[ь] словѣсь. даждь ми источникъ слъзь іако да ѿмїю д(о)ушевнїе сквернн. и да не оудалю се м(н)л(о)сти твоее въ страшнн ѿнь и грознн д(ь)нь. егоже трепещеть д(о)уша моя. и състави тела моего ѣжасают се.

Се еже р(е)чємь възлюблен'ни. съ хр(и)столюбивн на всакоу ноцѣ постелю свою слъзамн мочаше. пророкоу и б(о)гоѿ(тъ)цѣ г(ла)голющоу. въ некоемь ѱ(а)лмѣ нзмїю на всакоу ноцѣ ложе мое. и слъзамн моими постелю мою ѿмочю. не тьк'мо плакаше се нъ и сна ѿчнма не дадѣаше. и вѣждьма сконма дрѣманїа. что бо рекоу іако постелю свою слъзамн мочаше. зем(ь)лю въ ненже бѣ нскопан'но место іако гробь. въ том' бо ѿт[ь] многога бденїа его. и ѿбнош'наго стоанїа. мали прѣпочнтїи ѿт[ь] троуда въз'мог'шоу емоу. гробь бо тьн испльнєнь бѣ трнїа и ѿстраго каменїа. іако ни възлещїи емоу въ сласть. паче бо въ томь възлегъ лнше многн плачь и бїенїе въ прьси свое твораше. гор'ко тоугою ср[ь]д[ь]ца зовїи къ сп(а)снтелю. ѿхъ ѿхъ свѣте мои слад'кїи і(со)у(се). || (200б) како ѣдалнх се слави твоее. даль ми бѣ ѿчи зрѣти с(вѣ)та твоего. аз' же нма оузрѣхъ злѣ а вѣди іако ти еси с(ы)нь б(о)жїи. и ты еси прѣвѣчное слово сѣд[е]нїи ѿ дѣснаю ѿ(тъ)ца. съи въ п[о]добїи ѿт[ь]чи ты еси пропњи н(е)бо іако кожоу. и оутврьднвн зем(ь)лю на водах[ь]. и по п[о]добою морѣ ѿграднвѣ пѣскомь. сътворнвн же слны агг(е)льскїе вьспѣвати те. кс(ть)ствоу же земьльномоу хвалнтн тѣ непрѣстан'но. ты бо еси поставлїає ц(а)ре земьлнїе. и сънабде нмь ц(а)р(ь)ство и прѣдає нмь въ роуцѣ страни єзыкь. въ тѣхъ ѣво множество кс(ть) хвалєщїихъ те г(оспод)и. и боещїихъ се нмени твоего. аз' же ѿкаян'нїи забнхъ тебѣ

б(ог)а моего сътвор'шаго мѣ. сѣнце же м(о)лив се слызалии и пакын вьсташе сот[ъ] таковаго, рова землянаго. или въ роукоу своєю ѱ[а]л'тирь д(оу)шесп(а)сни. или пакы прѣд[ъ] очима сконда єв(аг)г(е)ліе б(о)ж(ь)ствноє. єже непрѣстан'но почиташе. и сот[ъ]врьзь б(о)ж(ь)ствнаа оуста своа съ д[а]в[и]домь поаше пѣс(нь) б(о)ж(ь)ствноую. г(лаго)лє възв[е]де мѣ сот[ъ] рова зем(ь)ли исправи стопи мѣ. и вьложи въ оуста моа пѣс(нь) новоу. и палл[к]ѣн (201а) въ ношєх[ъ] въздвижить роукын ваше въ с(вє)таа. и б(лаго)сл(о)вите г(оспод)а. и пакы б(о)ж(ь) б(о)ж(ь) мѣн к тебѣ оутрѣнюю. вьждєда тебѣ д(оу)ша моа. въ истинноу бо вѣ приносе б(о)г(о)у нескврѣн'ноу жрѣтвоу и ч(и)стоу м(о)л(и)твоу свою. всею вѣщїю чл(овѣ)чьскаго състава зѣло любил[ъ]. и сот[ъ] всех' же ч'то мѣ. и всели же в[и]диль. всакимь добродєтанїемь оутврѣждає се, и къ силѣ лиш'ше. неослабно пеки се. ласкр[ъ]дѣство бо прилѣжнимь въздрѣжанїемь повѣди. г(лаго)лє по ап(о)с(то)лоу братїе оумрємь грѣхови да живи боудємь б(о)г(о)ви. и пакын да не ц(а)р(ь)ствоуеть грѣхъ въ мрѣтвѣн'ѣн пльти н(а)шеи послѣшати похоти єго. сѣн бо такова словеса вѣщаше г(лаго)лє. помєни се ѡкапан'ни чл(овѣ)ч'є лѣсте се въ вѣцѣ семь. и помисли въ оумѣ своємь. іако нич'тоже житїе н(а)ше имаеть развѣ слызы и стѣнанїа. оуничєженїа же и оукоризни. вражди и зависти и лоукавѣство. зловоу же и неправдоу и неснѣство. кое бо сот[ъ] снх[ъ] єс(ть) вєди нас(ь) въ жизнь вєт'ноую. не рекоу ли огню приводеть намь и моуки несповѣднїе. не агг(є)ли ли люти прѣд[ъ]ставл[а]ютъ (201б) намь. не ихн ли дел'ма бл(а)ги и милосрѣди б(о)г[ъ] сот[ъ]вращаеть лице свое сот[ъ] нас(ь). г(лаго)лє съ гнєвомь отидете сот[ъ] мене проклєтїи въ огонь вєт'ни іако не в[ѣ]дѣ вас(ь). аще бо богатѣство аще слава аще здравїе и сила, аще доброта възороу. нич'тоже сот[ъ] такови хъ пондеть къ соуднищѣ вл[а]д[ы]ч'їноу. вса бо стєню п[о]добнѣ погнєнзть. іако сєнь милоходить. тьк'мо ми назн и ѡбрѣменєнїи грѣхїи прѣд[ъ]стати имєемь соуднищѣ вл[а]д[ы]ч'їноу. вьса бо въ истинноу чл(овѣ)чьска соуета по г(лаго)лющомоу. вса бо земльннхъ соуета соуете. и все света. ап(о)с(то)лоу вєщающѣ. рече бо іако ничєсоже вьнесохомь въ мїрь. свѣсто бо єс(ть) іако ни нзнєстїи ничєсоже можємь. ѡ снх' бо р(є)чє сот[ъ] прѣмоудрнх[ъ] єдинь. вьнєгда змрєти чл(о)в(ѣ)кѣхъ наследуеть гадїи и свѣри и чрѣвїи. да не можємь възлюблєн'ни погубити свое д(оу)ше тлѣн'ннх[ъ] ради.

Сѣн же бл(а)гоч(ь)стивїи и хр(и)столюбиви стєфань краљ. сїиковими г(лаго)ли оутврѣждаше оумь свон г(лаго)лє. пригвозди страє твоемь пльть мою. и сътвори съ рабомь твомь по м(и)л(о)сти твоеи. и втврѣдїи (202а) мѣ прѣд[ъ] тобою въ вѣкы. аще бо безаконїа моа назрнши г(оспод)и г(оспод)и. кто єсьмь азъ грѣшнїи мѣги постоати, аще бо вл[а]д[ы]кѣ правѣдника сп(а)сєшїи. ч'то въ томь велико. или ч(и)стаго пом(и)лєшї. такови дос(то)ини соутъ вьспрїєтїи м(и)л(о)стивнаго посєченїа. нѣ вари х(ри)стє мѣн помѣщи мнѣ недос(то)инномь. исхити мѣ сот[ъ] оустъ свѣри лоукаваго. се бо смѣри се въ прѣсть д(оу)ша моа. и прилпѣ землн оутрока моа. нѣ пошли бл[а]г[о]дѣтъ твою приводнмоу с(вє)тнмь твомь агг(є)ломь(ь). въ помѣщи мнѣ оумр(ь)твити мѣ пльтєскїє страсти.

ч'то бо рекоу сєго подвїи и страсти и мол'би єлико под[ъ]єть. бл(а)жєнь бо животь єго въ вѣцѣ семь. и ч(ь)стнаа смр(ь)ть прѣд[ъ] г(осподє)мь сєго б(о)голюбнаго. єлико богатѣство єго и слава земляна. злато ли много и бисєрь ч(ь)стни. и скити ц(а)рѣскїє. и нна

прочиа ѿт[ь] такових[ь]. б(о)говгодни цѣломоудрѣно растачаше. прѣво єлико м(н)л(о)стинїи дарованїа въ храмїи б(о)ж(ь)ствнїе. и потреби и направи цр(ь)ковнїе. єже творѣ въ домоу своємь. съсудн с(в)ещенни златїи. зкрашени || (202б) висерыи. и драгимн каменїи. ка лежи и блюди анафорнїе. каднїнице же и свѣщники златїи. и ино єлико на потрѣбоу ѿт[ь] такових[ь]. рнзы же їеренскїе нзъбраннїи. та вса творе въ домоу своємоу. възьснлаше въ цр(ь)кви б(о)ж(ь)ствнїе. не тьк'мо въ цр(ь)кви єлико въ ѿт[ь]чствїе єго. нъ и въ нїе бл(а)говѣрнїе єзыки. г(лаго)ле твоа ѿт[ь] твонх[ь] приношоу ти сп(а)се мн. дари же ч(ь)стнїе іаже на п[о]добоу чрн'цель мѣсть тех[ь]. и всемоу прич'тоу цр(ь)ковномоу. єлико всакомоу противъ снлѣ своен всакъ довол'нъ вьдаває. на ѿдеанїе плъти их[ь]. и нм'же питети се нмь съ снмь всем[ь] поснлає възлюбленнїе своє и дос(то)вѣрнїе моужїи. іако да вьдають сїа съ любовннми и смѣрѣннми г(лаго)ли. вьсписоує нмь г(лаго)ле. въз'мите моа сїа малаа вамь приношенїа. и м(о)лите г(оспод)а за ме грѣшнааго. некли како м(о)л(н)твами вашими м(н)л(о)стин' мн боудѣть соудїи. въ д(ь)нъ страшнаго испитанїа.

нъ збо видите же възлюб'леннн сего бл(а)гоч(ь)ст(н)ваго моужа таковїи искоуєи и пѣчаїи. єлико бо живїи въ соуде мѣрьсцѣи. || (203а) и николиже ѿчала се б(о)говгодних(ь) детелїи. тако лѣтъ єс(ть) чл(овѣ)коу оуданв'шоу се мѣра и іаже соутъ въ мѣрѣ. и єдиномоу пѣщїи се ѿ д(о)уши своен. нли како згодити б(о)гоу. не вьнимающоу ѿт[ь] таковихъ іаже ѿт[ь] мира сего.

нъ сего р'цѣмь великоє трьпѣнїе и крѣпость. съ бо живы въ мѣрѣ семь. женоу нли и чєда. и дрьжавъ зем(ь)лє многын и пекы се ѿ воих[ь] свонхъ и ѿ строени домоу внемь. и како бранити зем(ь)лю ѿт[ь]чствїа своего. ѿт[ь] наснлаїа иноплѣменннихъ єзыкь. и сїа творѣ николиже б(о)говгодних(ь) делани не оставлаше. ни же злоба нзмѣнїи разьма єго. ни лоукавство прѣльсти д(о)ушоу єго. ѿ таковихъ бо рече соломонь. оугоднъ бо бѣ б(о)гови и възлюбленъ живїи въ мѣрѣ. сѣи бо лише смѣрѣн'ноую кротость нмы въ ср[ь]д[ь]ци своємь. слыше г(лаго)ли ап(о)с(то)ла павла снцѣ вѣщающа. вѣсте бо бл[а]г[о]д[ѣ]ть б(о)жїю. іако вас(ь) радн ѿбнища богатъ сїи. да вїи ѿного ницетоу ѿбогатеете. приводит' же и дроугоницїи же г(лаго)ле. дос(то)нно ходите званїю нм'же званїи бысте. съ всакою смѣрѣн'ною || (203б) моудростїю. кротостїю же и трьпѣнїем[ь]. сїа бо вса добрїе детелїи єлико рекохомь в семь бл(а)гоч(ь)ст(н)вѣмь съвршахоу се. начело бо всемоу ѿ б(о)зѣ оупѣха єго бывають. єже бо рекоу ѿ толнцѣ подвижѣ єго и трьпѣнїи. и ѿбнощ'номь стоанїи єго. мол'би же и м(о)л(н)твы. и пѣнїа б(о)ж(ь)ствна. вса си твораше въ таннѣ мѣстѣ. стое и оудроу'чаетъ плъть свою. слышїи г(лаго)ль бл[а]д[ь]чнъ въ с(в)етель єв(а)г(е)лїи г(лаго)лющъ. єгда молиши се вьлѣзы въ клеть свою. и затвори дв(ѣ)ры своє. и пом(о)ли се твоемоу ѿ(ть)цоу нже єс(ть) въ таннѣ. тако бо вѣдын твораше єгда же врѣме биваше ѿбнощ'нога пѣнїа. нты ємоу съ з'боромь въ цр(ь)к(о)вь. єлико закон'ни оуставъ цр(ь)ковнїи бѣ въ дворѣ єго. ть самь прѣдн всєх[ь] ѿбрѣташе се въ цр(ь)кви. и тоу и ѿкон'чав'шоу ємоу пѣнїа ѿбнч'наа. и аще ношїю рано бѣ пакын на тожде ѿбнчно мѣсто ѿхождаше. съвршає вса по д[о]стоанїю. єлико навнклъ бѣ. тоу збо стоещоу ємоу въ подвижѣ вѣлицѣ. крѣп'комь гласомь и теплнми слъзми выпити ємъ къ бл[а]д[ь]це. іакоже оубо кто стражде ѿт[ь]

лютіє гзвн. || (204а) крѣпцѣ зовѣтъ въпліє. аще бы кто могъ помощи ємоу. тако бо съ б(о)голюбвиѣн твораше, не тѣмъ еже въ своємъ домѣ. нѣ аще слоуѣташе се нты ємоу которе шьствіє, въ поуѣ(ь) свон. на коємъ любю мѣсте тако твораше. іакоже и въ домоу своємъ всегда. гробоу ископаноу соушъ въ зем(ь)ли. и въместо мекѣкѣ постеле. каменію остроу и трънїю постѣланоу. и въ такоуѣмъ оуготованїи възлежешъ ємоу. іакоже и въ писанїи сємь оуказахом[ь] пръвее. и мнѣ грѣшномоу збо данилоу. некоторимъ такоуих[ь] подвигъ єго таиноуѣстникоу бившоу. єлико могохомъ сповѣдатїи вашємоу б(о)голюбїю. сєго б(о)голюбива възданїа, и дари къ иноплемєннимъ єзыкомъ. єлико къ ц(а)ремъ и боеводамъ и прочимъ силнимъ. въ ршѣкоу зем(ь)лю много кратїи послаше мисли своє. съ многоу(ь)стници дари къ б(о)ж(ь)ствниимъ цр(ь)квямъ. и єлико милостинне къ нищїимъ. въ тон бо зем(ь)ли роушъцѣи. нїє любовнаго си прїателя. кнеза василїа. и томоу дльжѣноу чѣсть въздаваше. г(лаго)ли слатѣкѣ възсилає ємъ. || (204б) что ли оубо г(лаго)лю сїю зем(ь)лю єдиноу. не тѣмъ бо зде нѣ и въ с(вє)тїи градъ їер(оу)с(а)л(н)имъ къ гробоу г(о)с(подь)ню. и тамо соушїимъ с(вє)тимъ мѣстоу. въ синаю же и въ и ранѣ. и ина прочаа мѣста. єлико прилежєще къ їеросалимоу. тамо збо дондоше многои дари єго и м(н)л(о)стинне. еже оубо възсилаєтъ къ тамо соушїимъ чрнѣцємъ. и желанїє оубо ср[ь]д[ь]г[ь]но нмыи о сих[ь]. аще би ємоу възможно было како снабдетн житїє их[ь].

Се бо исповѣмїи сн бл(а)гоч(ь)ст(н)вїи. въ истиноу велико желанїє имѣташе. како би мощно ємоу видетїи она велика и дивнаа мѣста о нихъже казахомъ въ пїисани сємь. ревнєє оноу. б(о)говгоднїимъ дѣланїємъ. великаго архїєрея х(р)с(то)ва кѣр[ь] савыи. єлико троудн єго и пѣтѣнаа шьствїа нїнже прославляет се въ писанїи житїа єго. тако и съ г(о)с(поди)нъ мон възхоте сѣтворити. нѣ збо саншавѣє єлицн силныи въ сот[ь]чѣствїи єго. прїодоу г(лаго)люще ємоу. се вса в[н]дїмъ єлико хоцєши сѣтворити. и како хоцєшїи разоуѣити се нас(ь). сладѣкы г(о)с(поди)нє н(а)шъ и питатєлю. нѣ коуъ оставлїаєши (205а) нас(ь). кто ли кс(ть) такоує іакоже ты могои бранити нас(ь) и всоу зем(ь)лю сот[ь]чѣствїа твоего. сот[ь] нахожденїа соупротивних[ь] єзыкѣ. се бо нмени твоего многои ц(а)рїє збоуає се. доблаєсти оула твоего дивєще се, не даси бо ти иномоу славїи своєє. ни єзыкоу чюждемоу пользнїихъ свонхъ.

сн бо бл(а)гоч(ь)ст(н)вїи прѣдръже зем(ь)лю сот[ь]чѣствїа своєго. многои странїи згрѣскїє прїєтъ. и такожде и босньскїє зем(ь)ли. сот[ь] тоє бо зем(ь)лиє босньскїє. многои сот[ь] єретигъ обрати въ вѣрз хрїстїанскоу и кр(ь)сти их[ь]. толнкоу бо славоу єго и богатѣство хотєаше оставити хотє странѣствоватїи іако и нищїи х(р)ист)а ради. и тєхъ постигнуѣти жнтїа. єлико страждоуѣт х(р)ист)а ради. скытающе се въ горах[ь] и въ пропа-стєх[ь] земльнних[ь]. г(лаго)лиє самъ в сєвѣ горѣ мнѣ грѣшномоу обложеномоу печалїю мїра сєго. и толико вл[а]д[ь]цє своємоу х(р)ист)оу сьгрѣшивѣша. сот[ь] такоуихъ бо чрнѣцѣ мѣсть тєх[ь] єлико више зказахомъ. некоторїє нїєє д(оу)ховнїє о(т)ьцє. възписанїємъ пороуѣиви се къ нимъ и смѣ внтїи чєдо о г(оспод)и. такожде и писанїєм[ь] || (205б) исповѣдає грѣхїи своє. и сїа вѣдає нмъ на разоужденїє. да вѣдаєтъ ємоу єпїтїмїю єлико дос(то)нно о сьгрѣшенїи єго. и си бо о(т)ьци єго тако творахоу ємоу. възписанїємъ заповѣдїи. и

г(лаго)ли д(оу)шепользніе прѣд[ь]ставляюще емоу. и г(лаго)люще аще испльнишии сѧ чедо н(а)ше пороученое ѿ г(оспод)и намь. елико заповѣдахомъ ти. то и мѧшии въселити се въ бесконьніе вѣкыи. идеже радость неисповѣди мѧ прѣд[ь] агг(е)ли. и свѣтъ прісно свѣте се ѿ г(оспод)и. единого же ѿт[ь] дос(то)именитих[ь] чрьн'ць. въ таквих[ь] имѣ д(оу)ховнаго си ѿ(тъ)ца. на іор[ь]дане г(лаго)люмаго галакт'иѡна. и къ семоу велико дръзновеніе имаше. елико ѿ попеченіи его. и томоу въдаваше именіе свое все. г(лаго)ле ѿ(тъ)че въз'ми именіе мое и даждь є нищїим[ь]. такѡ во и съ х(ри)с(то)любиви твораше несослаб'но, м(и)л(о)стиню къ нищїим[ь]. елико бо бѣ нищїих[ь] и стран'ниих[ь] и маломощ'ниих[ь]. хромих' же и слѣпих[ь] все слышеше ѿ м(и)л(о)стини его. не тьк'мо ѿт[ь] земліе ѿт[ь]чьствїа его. нѣ и ѿт[ь] ин'ных[ь] езыкь. вси идѣхоу къ нѣмоу въ славнїи дворь || (206а) его в срѣмѣ мѣсто рекомо даврьць. веселамн ногамїи. вѣдоуще іако хотеть въспрїетїи довол'но м(и)л(о)сти незр(е)чен'ніе. не въсхождаше бо такѡ мисль на ср[ь]д[ь]це ємѧ іако рещїи ѡставимъ неч'то да ютре дамн. нан іако довант' ми чедомъ и подроужїю. ѿ такѡвїих[ь] не вьнеть. понеже бо бѣ ѿт[ь]ць сирих[ь]. и питатель вдовцих[ь]:

Съ оубо възлюблен'нии. сѧ прьво писан'на, ѿ селъ х(ри)с(то)любивемъ из(гла)г(о)лав'ше. и въпрѣды настоеща прострѣмъ г(лаго)ль ѿ селъ прѣѡсвѣщен'номъ архїеп(и)ск(о)пѣ, рѣкоу смѣрѣн'нѣмъ дьнилѣ. егоже м(о)л(и)твамїи и повченїемъ б(о)горозумим[ь]. провъзвѣсти се житїе сее х(ри)с(то)любивых[ь] краль срьпскїе зем[ь]ліе. семоу бо прѣѡсв(е)щен'номоу изволенїемъ б(о)жїемъ. и того в'сеподател'ною силою и бл[а]г[о]д[ѣ]тїю с(ве)т(а)го д(оу)ха. прѣдръжешоу правило б(о)гонзѣбран'них[ь] чрьнць с(ве)тїе горїи. и нар(е)чен'ноу игуменоу хилан[ь]дарьскомоу. и въ томъ мѣсте жнвоущѧ ємѧ. посла къ нѣмоу бл(а)гоч(и)ст(и)вїи краль стефанъ оурошь брата семоу х(ри)с(то)любивомоу кралю стефаноу. г(лаго)ле емоу г(лаго)ли любовнїи || (206б) писанїемъ рекын.

Г(оспод)и мои и ѿ(тъ)че. м(о)лимъ ти се ѿ имени б(о)жи скоро потыщав' се прїиди къ намь. и съ всеми чрьн'ции с(ве)тїе горы. и сїю вѣсть слышавъ г(о)с(под)и нѣ мои прѣѡсв(е)щен'нїи. иде тьщ'но и дош[ь]дышоу емоу въ мѣсто рекомоу. под[ь] град[ь] славни скопїе. на рекоу же г(лаго)люмоу великоу. и тоу много веселив' се г(о)с(под)и нѣ краль. ѿ селъ прѣѡсв(е)щен'нѣмъ и елико събора его. и много вѣщанїе сътвори съ нимъ. и посла и къ възлюблен'номоу си братоу кралю стефаноу. елико ѿ прѣлѣжешїих[ь] емоу рабѡтахъ. сѧ бо прѣѡсв(е)щен'ни сѣло бѣ емоу любимъ и знаемъ и тако приш[ь]дышоу семоу прѣѡсв(е)щен'номоу. въ славнїи дворь его дьбрьць. въ зем[ь]ли рекомѣи срѣмѣ. и съ всеми избран'ниими чрьн'ции с(ве)тїе горын. и егда слыша сего прѣѡсв(е)щен'наго пришѣствїе бл(а)гоч'стивїи краль стефанъ. сѣло възрадова се іако некоторѣи радости нез(гла)лан'нѣи приш[ь]дышии емоу. и тоу сѣд'ша ѡсобно. и съ прѣѡсв(е)щен'нїи възвѣсти емоу г(лаго)ли брата его. и тако все съвршнвѣ елико въ воли его и хотенїе ѿт[ь] них'же възвѣсланъ (207а) бѣ. и сѧ х(ри)с(то)любиви краль д(оу)ховно и телѣсно повеселив' се съ прѣѡсв(е)щен'нимъ и съ всемъ з'боромъ его. и дарн много(ъ)стнїи избран'нїи. дарѡва емоу злато много и с(вн)тїи с(ветн)т(е)льскїе. такожде и подроужїе его бл(а)гоч(и)ст(и)ва кралица ка-ѡ-елнна. и чѣда ее. и вси же властелѣ его вѣлнконменитїи. дарн многын поч'тоше сего прѣѡсв(е)щен'наго.

елико по д[о]стојанію с(вети)т(е)лю. прочее же бл(а)гоч(ь)ст(н)вїи краљ стефанъ. възьмь сот[ь] трапѣзїи своє панагинициѣ златїи. и дас(ть) емоу г(лаго)лю. Се дают се за любовное възданїе въ память мою. и инїе же прочее прав[ь]ди елико въ потрѣбоу емоу. все дас(ть) семъ прѣосв(е)щен'номоу. и конє же своє добріє даровавъ емоу. и мьже нести се емоу на место своє. идеже живѣше с(вє)тен горѣ.

И вси же чрн'ции с(вє)тїе горы елици соуще съ симь прѣосв(е)щен'нимь всакомоу противоу силѣ своєи дари чьстнїе въдас(ть). изроч'нїе же дарїи еже приношахоу емоу сот[ь] иних[ь] яззыкь. сїа вса выдаваше на днвную хвалоу его. и тако сьтвори растанїе съ нимь сын г(о)с(поди)нь мон, || (207б) прѣосв(е)щен'ни архїєп(н)ск(о)п кїр(ь) даниль. и пакын иде къ прѣвсокомоу краљу стефаноу зрошоу. вса съвршнвь елико хотенїе его. и соврѣте его стоеща на овчи полїи. и въдас(ть) емоу книги елико писанїе брата его. и пакын елико наречїа извѣща емоу и видевь г(о)с(поди)нь краљ. тако съмнслвно и разоумно сын прѣосв(е)щен'ни вса оугоднаа сьтвори емоу. сот[ь] юности бо своеє сын прѣосв(е)щен'ни. не погрѣши воли сего бл(а)гоч(ь)ст(н)ваго. и зѣло многоу чьстїю почьтъ сот[ь]поустїи его. съ дари многїи къ кїєлїи своєи.

и приш[ь]дшоу семъ прѣосв(е)щен'номъ тамо на место своє въ с(вє)тоую гороу. и по снх[ь] ооставь старѣшинньство славнаго монастира хилан[ь]дара. идеже бѣ нгоумень. и иде въ срѣдоу с(вє)тїе горыи место рекомое карее. въ снхастарїю с(вє)т(а)го савы, и тоу възлюбн житїи въ иночьствѣ. такоже некогда тоу живѣше с(вє)ти г(о)с(поди)нь н(а)шь и зчитель. архїєрен х(ри)с(то)вь квр(ь) сава. въ подвижѣ велицѣ живїи. оудроучаеть пльть свою постомь и бденїемь и м(о)л(н)твамїи. сам' бо живїи, и хотещїи по прѣставленїи || (208а) наслѣдоватїи то обично мѣсто. сико заповѣда рѣкын. тако єдиномоу или много двѣма житїи въ снхастарїи его. по заповѣди бо его и съ г(о)с(поди)нь мон, прѣосв(е)щен'нї тако твораше. живїи въ особнѣ прѣвнванїи. всакын закони оуставь испльнає. и на мнозѣ тоу живзшоу емоу. б(о)г(о)згоднаа мнслвъ възиде на оумь емоу. съставнвше писанїа д(о)ушепользнїихъ г(лаго)ль. и сїа възгласити къ оному б(о)голюбивомоу мьжоу рекоу. х(ри)столюбивомоу краљу стефаноу. съ ним'же имѣ обѣтованїе велико въ любовь б(о)жїю. елико ...¹

¹ Прекид од једног листа попуњавамо текстом из преписа Б: помислал бѣ тако сьтвори. в'са сїи съвршнвь. и съ в'семь ср[ь]д[ь]нїимь б(лаго)сл(о)венїемь и г(лаго)лы б(о)гонзабран'ници. и пис(а)нїи ч(ь)стнїици в'са сїи сьставнвь. и съ сїидь посла єдиног чрнца свонх[ь]. старца г(лаго)лемаго а-фанасія. днв'нїе г(лаго)лы вѣщавь емоу. и томоу оубо дош[ь]дшоу до него. въ слав'нїи дворь емоу дьвр(ь)ць. и сын бл(а)гоч(ь)стивїи вѣланкоу радость сьтвори ѿ пришьствїи его.

и мало покаснѣнїе сьтворшоу старцоу семоу при х(ри)столюбивемь крали. и некоторомоу врѣдени малоу мннов'шоу. выпадѣ съ бл(а)гоч(ь)стивїи въ лють недоугъ. и начеть болѣти крѣп'цѣ. и разьме съ х(ри)столюбивн. тако не хошеть гонезноути. такоєіе лютеє сьмрети въ недоузѣ томь. и вьспомену'в' се въ оумь своемь. и начеть плакати се гор'цѣ г(лаго)ле. ѿ горѣ мнѣ ѿ горѣ мнѣ ѿкаан'номоу. тако рїндѣ врѣме посеченїа сьмрети мое. вьсхитити де къ сонид[ь] вѣтнїимь моукамь неготова. и тако посла писанїа къ єп(н)ск(о)помь и нгоуменомь. и къ властеломь в'семь. елици сил'нїи сот(ь)чьствїа его вѣсто бо боудн валь рѣкы възлюблен'нїи тако врѣме прѣстав'ленїа моего приб'лижи се. и не вѣдѣ которїи д(ь)нь разлоучаеть се. нь оубо поленоув'ше маловрѣменную мою съ валии любовь. и вьскоре приш[ь]дше гробоу прѣдадите тѣло мое.

... одръжнми. гор'ко съ слъзани въпїюще. ѿ заро слънчѣнаа встока встокомь. тако ѿт[ь]ходи. бивн просвѣщае разоумїи ср[ь]д[ь]ць н(а)шихъ. да какомоу ми приидиши се. кто ли ис(тъ) бивїи слава н(а)ша и радос(тъ). просвьте бо се въ истинноу ѿ любнмци, житїе и жизнь сего хр(н)столюбиваго. бл[а]год[ѣ]т' бо с(в)ет(а)го д(оу)ха живоущїи въ немь. обличаше б(о)голюбивое житїе его. въ всю бо зѣм(ь)лю изидѣ глас(ь) его. такоже р(е)чѣнно въ писанихъ неких[ь] вѣщїихъ. бл(а)городни бо плод[ь] не ѿт[ь]п[а]даеть своего. тако и съ б(о)голюбивїи (208б) моужь всакынми исправленїем[ь]. и подвигомь вѣри истин'нїе. прѣбываше омырае всегда и паки освитае. въ б(о)гозгодних(ь) дѣяніихъ. тако такоу власть прїети емоу ѿт[ь] г(оспода). такоже р(е)чѣ въ с(в)етемь св(аг)г(е)лїи, г(лаго)ле къ оучеником[ь] своимь. се дах[ь] вамь власть настоупатї на з'мїе, и на скор'фїе. и на всякоу силуу вражїю. такожде и семоу бл(а)гоч(ь)ст(н)вомоу бѣ. тако не моцїи ни томоу самомоу сатанѣ, ни бѣсомь его противоу лицуу его статїи. или ѡвити се, бѣ бо приносѣ б(о)г'а непорочноу жрѣтвоу м(о)л(н)тви свое. не тьк'мо елико ѿ себѣ. нѣ и за стадо словесное еже рекоу люди ѿт[ь]чства его. тацех' бо б(о)гь ѿт[ь]ць н(а)шь н(е)б(е)сни ищетъ. такоже р(е)чѣ г(лаго)ле къ сама(ра)н'ни д(оу)хъ есть б(о)гь вѣд[н] кланяющнх' се емоу истинноу. и въ толицѣ недъзѣ лютѣ тако одръжнми. не изнеможе ѿт[ь] таковаго подвига и исправленїа елико навикль бѣ. г(лаго)ле г(лаго)лн ап(о)с(то)ла павла такоже вѣща рекын егда немощствоую тогда сил'нѣиши есмь. и сила бо моа въ немощїи съвршаает се.

и всемоу събороу събран'ноу ѿт[ь]чствїа его. || (209а) тако прѣди вказахом[ь]. и съ бл(а)гоч(ь)ст(н)вїи желанїемь великимь. всеср[ь]дѣнїе люб'ви къ б(о)гоу въсхотѣ принести. мнншескы ообразь, г(лаго)ле къ всемь збороу св(е)щеннчскомоу, елико еп(н)ск(о)пъ и игоумень. и изьбран'нихъ чрньць, приш[ь]дѣшїихъ на прѣставленїе его. м(о)лн ихъ г(лаго)ле. братїа и оци молю ви и азъ грѣшнїи:~

Пристоупивше окончанте, елико вса по д[о]стоїанїю его. их'же азъ грѣшнїи желаю. аще бо и недос(то)инь есмь. нѣ ис(тъ) б(о)гь всех[ь] м(н)л(о)стиви на н' же оуповае пристоупаю къ синовомоу, дѣлоу нелицемерноу. ть бо творнтъ волю боещнх' се его. и м(о)л(н)твоу их[ь] оуслишнтъ. и видев'ше вси г(лаго)лн сего хр(н)столюбиваго. из'меннше мнсли свое въ вѣликоу жалос(тъ). и всемоу требованїю его зготован'ноу быв'шоу. и самь въсклонив се ѿт[ь] ѿдра своего, на нем'же лежаше. и тако ѿт[ь]врьзь б(о)гохвал'наа уста своя. начеть вѣщати г(лаго)ле. коль сладькъ мнѣ г(лаго)ль твон вл[а]д[ь]ко мон х(р)стїе. иже р(е)чѣ въ с(в)етѣмь твоемь св(аг)г(е)лїи. вѣдїи нас(ь) грѣшнїе въ покаанїе. и рекын придете къ мнѣ вси троуждающн се, ообрѣмененїи, и азъ ви покою. || (209б) и пакын въз'мете нго моє на се. тако бл(а)го ис(тъ), и тарьмь мон лькїи. и томь ревноуе ѡкаан'ни азъ, хошоу испльннтїи собою г(лаго)ль твон. и семоу по законуу вставъ съвршнв'шоу се. и тако овлѣкоше и въ свнтїи чрньцькїе. и по сих[ь] агг(е)льскын ообразъ възложнше на нь. и нарекоше нде его ф-еок'-фнсть монах[ь]. нар(е)чѣнны въ агг(е)льскомь ообразѣ.

и таковомоу гл(а)соу съвршающоу се. и елико слншав'ших[ь] въскоре потащав'ше придоше къ семоу бл(а)гоч(ь)стивоу вѣликою жалостїю.

великѡ же плачу и риданію соушоу и сетованію. въ всемь хот[ь]чѣствѣи бл(а)жен'наго сего. видѣше сѣа биваемаа ѡ немь. и гор'ко въпїюще съ слъзамїи. почито разлоучаешн се хот[ь] нас(ь) добри пастироу н(а)шь и зчителю. кто збо въмѣсто тебѣ, ѡбрѣшет се такоуи. какоже ты бране зем(ь)лю хот[ь]чѣства своего. твоего бо имени вси злоумисльни оубоаше се. помощію бо бл[а]д[ь]кы твоего х(рист)а погыб'шее приобрѣтѣ. и расточеніе събра. и збогои збогати. и пад'шее въздвиже. и неславноу прославїи. и сьпроста никьгда бив'шее див'но и прѣславно іавїи се въ хот[ь]чѣствѣи своемь. несповѣднїе бо твоє добродетели ѡ бл(а)жен'не. идыже б(ог)ъ || (210а) прослави те въ вѣкыи. ты бо плѣвѣлы ерѣтичскїе. срѣпомь д(оу)ховнїимь ис корѣне посекал еси. и темь ѡвитель д(оу)хови с(вє)т(о)моу нар(е)че се.

и сїимь г(лаго)лємоу хот[ь] възлюблен'ннхъ емоу г(лаго)лєи жалостнїе. и мало покьснѣвшоу емоу елико въ животѣ. сын бл(а)гоч(ь)ст(н)вїи г(лаго)лєи б(о)г(о)разоумнїи оувѣщаваше подроужїе свое. и възлюблен'наго с(ы)на своего владислава. и по редоу сил'нїе дрѣжавїи своеє, како прѣбывати имь въ бл(а)говѣри и ч(н)стотн. и смисльно живоуще и разоумно бранити имь зем(ь)лю хот[ь]чѣствїа своего. хот[ь] малнхъ же и до великнх[ь]. всакого звѣщає слад'кымїи г(лаго)лєи свонмыи. и писанїа же възсла къ възлюблен'номоу си братоу. хр(н)столубнвомоу краљу зрошоу. вса елико ѡ прѣставленїи его. и тоу збо чрн'цоу свшоу сего прѣѡсв(є)щен'наго. г(лаго)лємоу а-ѡанасїю. и сємоу повѣлѣ іако дадець емоу вса, елико трѣбоуєть. и дарѣ многоч(ь)стнїе въдавѣ къ сємоу прєѡсв(є)щен'номоу. г(лаго)лєи емоу прости мє г(оспод)и мѡи и ѡ(ть)чє грѣшнаго. се бо ндоу въ поут(ь) въ н'же николиже ходнх(ь). и сїимь г(лаго)лємоу хот[ь] прѣбл||жен'наго. (210б) пѣснїю же и пѣс(ь)мь над[ь]гробннм(ь), сьвршающїимь се ѡ сємь бл(а)жен'нѣмь. и тако прѣдд(а)ть д(оу)хъ свон г(о)с(подє)ви. д(ь)неви збо соушоу пет'коу и въ час(ь) ,ѡ,

и слншнтє възлюблен'нїи. какоже по достоїанїю ис(ть) ѡмннн тело мртваго в[о]доу. тако и ѡ сємь бл(а)жен'немь быс(ть). вьнегда хотѣше и ѡмннн. ѡбрѣтоше его прѣпоисав'ша се ѡстроу трѣстнною по нагоу телѣси свонмь. и въ власненоє врѣтнще ѡблєчен'наа. тоу же трѣстнноу вьльп'шоу до вьноутрнє плъти его. и хотѣше хот[ь]етн хот[ь] телѣсе его и не въз'могаше. и на мнѡзѣ в[о]доу мїюще єдва разлоучнше сїє хот[ь] телесе сего бл(а)жен'наго. сего збо никомоу же ведещоу въ животѣ.

дрзгоє же чїудо слншнтє бл(а)жен'нн. възлюблен'ннн. истннхъ бо г(лаго)лєи. сын бл(а)гочѣстннн живїи сь подроужїємь въ животѣ своемь. мню збо іако двадесетн и трн лѣтъ не прилєси се къ нїен. нѣ хранєща се ѡба въ цѣломоудрн. и ч(н)стотє прѣбываєта іако брата сь сєстроу своєю ѡ снхъ бо вєщаєть. бл(а)жен'нн павль ап(о)с(то)ль г(лаго)лєи. да свѣтъ збо ндыше жєнн || (211а) іако не млоуше. и вса сѣтвор'ше над[ь]гробнаа пѣнїа. и възым'ше тело сего бл(а)жен'наго хот[ь] срѣмьскнє землїє. и несоуше ндѣ къ вьстокоу. и дош[ь]дѣшн въ расѣ къ цр(ь)квн. с(вє)т(а)го м(оу)ч(є)нннх(а) х(рн)с(то)ва гєѡргїа въ свон емоу монастнрь. и тоу вса ѡбыч'наа сѣтвор'ше. и тако грѡбъ прѣддаше тело сего бл(а)жен'наго -ѡсѡктнста монаха. некогда бнв'шаго краля стєфана крѣп'каго самодрѣж'ца. и тоу лѣжнтѣ и до сего д(ь)не.

запов[ѣ]дѣв' же въ животѣ своемь сь клѣтвою страшною нзрѣкъ. аще іавнт се коу бл[а]г[о]д[ь]тѣ б(о)жїа ѡ немь. да не іавѣтъ тѣло его хот[ь] прѣстнїє зем(ь)лє. тако бо и быс(ть) б(ог)ъ прославлєтєтє славѣщїнхъ его.

ТАЦИ ПОДВЪЗИ И СТРАСТИ И БОГОУГОДНАА ДЕЈАНІА СЕГО БЛАЖЕН'НАГО БЫШЕ. И ТЕДИ
 ВЪЗЕТЬ ВЪН'ЦЪ Ц(А)Р(Ь)СТВІА Н(Е)Б(Е)СНАГО. ДА ДОСТОННО КС(ТЬ) И СЕМОУ РЕКНОВАТИ ВЪЗЛЮБЛЕН'НИ
 И МАМЬ. ЈАКО ДА НЕ ЛИШИМ' СЕ ВЪЧ'НИХ[Ъ] БЛА(А)ГЪ О Г(ОСПОД)И.

БЫС(ТЬ) ЖЕ ПРЪСТАВЛЕНІЕ СЕГО БЛАЖЕН'НАГО. М(Ъ)С(Е)ЦА МАР'ФА, ВЪ ,КЪ Д(Ь)НЬ, ТРЕТІЕ
 НЕД[Ѣ]ЛІЕ, МЦЕ. ВЪ Д(Ь)НЬ ПЕТ'КЪ, ВЪ Ч(А)СЬ ,Ѣ. И ТАКО РАЗИДЪ СЕ ВСАКЪ ВЪ СВОІА СИ. СЛАВЕЩЕ
 О(ТЬ)ЦА И С(Ы)НА И С(ВЕ)Т(А)ГО Д(ОУ)ХА. И Н(Ь)МА. И ПР(И)СНО И ВЪ ВЪКЫИ ВЪКОМЪ АМИНЬ
 АМИНЬ:~

